Година III. Timișoara, (Темишвар) 10. новембра 1923. Бр. 32.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. 10. и 20. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timișoara, Cetate Piața Uairii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

Срп. прав. црквн. општина у Араду.

Бр. 37/1923.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Араду расписује се стечај са правом уживања:

1. Прописана плата и доплатци по државним законима.
2. Слободан стан у природи.
3. Писаћи паушал од 200 леја годишње.
4. У име одштете за башту 100 леја.
5. Потребан огрев 10 куб. мет. дрвета.

Дужности су прописане Школ. Уредбом и наређењима дисциплинарних правила без појачке дужности.

Рок стечаја је 30 дана од првог увртшења у „ГЛАСНИКУ“.

Из седнице МШО-ра срп. прав. црквн. општине у Араду, одржане 16. септ. 1923. год.

(М. П.)

А. Илић с. р. председник. **Милош Станковић** с. р. перовођа.

—

Ш. 177., 206., 397/216. из 1923.

Горњи се стечај одобрава.

Из седнице Епарх. Школ. Одбора, одржане у Темишвару 16/29. септ. 1923. год.

Председништво.

Бр. 29/1923.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Срп. Чанаду расписује се стечај са правом уживања:

1. Прописана плата и доплатци по државним законима.
2. Прописан слободан стан у природи.
3. Башта од 400 кв. хвата.
4. Уживање два и по ланца земље.
5. Писаћи паушал у новцу 200 леја.
6. Потребан огрев (10 куб. мет. дрва).

Дужности су прописане Школском Уредбом односно дисциплинарним правилима без појачке дужности.

Рок стечаја је 1. децембар 1923. год.

Из седнице црквн.-школског одбора црквн. општ. чанадске, одржане у Срп. Чанаду 9. септ. 1923. год.

Милан Ђурић с. р. перовођа. (М. П.) **Стефан Дишић** с. р. председник.

—

Горњи се стечај одобрава.

Из седнице Епарх. Школ. Одбора, одржане у Темишвару 16/29. септ. 1923.

Председништво.

Извештај о раду Епарх. Управе.

Рад седнице Епарх. Школ. Одбора од 16/29. септембра 1923. год.

На призив ц. о. у Модошу противу решења овога одбора у питању регулисања учитељске огреварине, поднет је извештај са списима Великом Управном Савету. — На призив ц. о. у Модошу противу решења овога одбора у питању одобрења допуста учитељима, поднет је извештај са списима ВУС.-у. — Узета је на знање организација ц. о. у Тем.-Мехали. — Узето је на знање решење ЕАО.-ра, да је на молбу овога одбора, осуђен Ж. Мирков школ. старатељ из Парца, на губитак активног и пасивног права на 6 год. дана због намерног рушења угледа и вређања там. учитеља Ђуре Миланковића. — По овлаштењу Вел. Управ. Савета, издати су Декрети сталности: Ђорђу Керпенишану учитељу у Варјашу, Владимиру Живојнову учитељу у Тем.-Фабрици, Ђорђу Терзићу учитељу у Вел. Св. Миклушу и Иванки Томићевој учитељици у Ђиру. — На основу наредбе Главног Инспектората, да се по два часа дневно има предавати румунски, умољено је Министарство Наставе, да дозволи у нашим школама уважање прелазног стања, у сврху чега је издата окружница за предавање рум. језика 4 часа недељно, а противу претње држ. школ. надзорништва, да ће се школе, у којима се констатује неизвршење горње наредбе, затворити, послата је истом Министарству жалбена представка. — Узето је на знање, да је Министарство Наставе дозволило држање III. и IV. учит. течаја. — Узето је на знање, да је М. Ђурић учит. у Срп. Чанаду позван, да положи заклетву верности Његову Вели-

чанству Краљу. — Узета је на знање наредба Мин. Наставе у предмету трајања школ. године. — Узета је на знање наредба Минист. Наставе у предмету отварања нових школа. — Узет је на знање отпис Минист. Наставе да не могу у будуће бити учитељи они, који немају рум. држављанство, спрему и који нису положили заклетву верности. — Узета је на знање наредба Мин. Наст. да у будуће на вероисп. школама не могу бити постављени учитељи без претходне минист. дозволе. — На основу наредбе Главног Инспектората издата је окружница, да се четвртком има држати седмични одмор. — На основу наредбе Главног Инспектората одређено је, да се у школама има учити „Имна“. — Узето је на знање, да је М. Петровићева коначно отпуштена из учит. службе. — Узето је на знање, да су неке ц. о. пожурене да поднесу „Исказе“ о стању школа. — Узето је на знање, да су у неким школама били одређени епарх. изасланици, да одрже год. испит. — Узето је на знање, да су издате окружнице у предмету: држања завршних испита, уништавања инкриминираних штива у читанкама, кречења школе, састављања „Списка“ школообавезне деце, вођења школске администрације, постављања и дужности шк. управитеља, повишења писаћег паушала, састављања спец. наст. плана и распореда часова и отпочињења редовне и поновне школе. — Узето је на знање, да је В. Вртипрашком, еп. школ. реф. као учитељу у Модошу по потреби службе подељен допуст до 1. дец. 1923. г. — Узето је на знање, да су именовани наставници за 1923/24. школ. год. — Минист. Наставе упућена је представка у предмету нострификирања и еквивалирања учит. диплома.

(Наставиће се.)

Неслужбени део.

Дечје проповеди.

3. ПРОПОВЕД.

Поравните пут Господњи!

(На Бадњи-дан.)

Драга децо! Помислите, да новине донесу једнога дана ову вест: идуће недеље долази краљ у наше село. О, како би се радовали људи! Сваки би своју кућу уредио, двориште почистио и сваки камичак са улице пред својом кућом уклонио!

Али гле! Његово Величанство, наш мили краљ, не може доћи к нама, јер има врло важна посла код куће. Али к нама ће ипак неко доћи! И тај је небројено много пута већи и виши него што је иједан краљ на земљи, к нама ће доћи драги Исус Христос, к нама ће доћи сам драги Бог.

И..., мили Исус ће нам доћи скоро, шта више, он ће нам доћи ноћас. Кад вечерас зађе сунце и кад настане мрак тада ће почети сјајне звезде с неба светлуцати и ми ћемо ући у тиху, свету ноћ.

Да, драго децо, ноћас ћемо чекати драго дете Исуса, али он неће више отићи у пећину витлејемску, него ће милошћу својом ући у срца наша. Исус ће доћи и к деци, али само оној, која буду имала добро и чисто срце. Многи су се од вас, драга децо, за време божићног поста ваљано владали, вредно су се молили Богу и код куће и у св. храму, слушали оца и мајку, а са браћом и сестрама нису се свађали. У школи су били пажљиви и много лепога и доброга научили.

То зна драги Исус много боље него ја, и он ће зато добру децу заиста веома и наградити.

Али ипак, драга децо, погледајте данас још једанпут у срца своја! Можда ћете унутри наћи још по који камичак, који стоји на путу драгоме Исусу. Можда ће по неко дете имати и по два камичка у срцу, или пет, па чак и седам.

Ви сигурно већ знате какви су и који су то камичци; то су седам смртних грехова: гордост, сребролубље, нечистоћа, завист, неситост у јелу и пићу, гнев или мржња и леност.

Да, ако у срцу своме имате такав један камен, Исус Христос милошћу својом неће се уселити у срца ваша. Он к вама неће доћи.

Драги Исус неће доћи гордом детету; у Св. Писму стоји записано ово: „Смиренима пружа Бог милост своју, а не гордима и охолима“. Исус неће доћи ни сребролубивом детету. А ако је срце којег детета пуно нечистоће, томе мали Исус неће баш никако доћи.

Драго детенце, мали Исус Христос, становао је истина у мрачној пећини витлејемској, али у злочестом срцу он не може никако становати. Он је истина радо лежао у јаслима пуним сламе, али у срцу пуном смртних грехова не може лежати. Драги Исус неће ући ни у срце које је пуно гадне зависти, а тако исто ни у срце неумереног детета. Срдитом детету такођер неће доћи Исус. Један стари црквени учитељ рекао је ово: „Човек пре може живети у друштву дивље звери, него у друштву срдитог чевека“. Најпосле ни у срца лене деце неће ући Исус и његова милост.

Видите, драга децо, ако такав један камен, један од смртних грехова, у срцу своме имате, морате га из срца свог још данас избацити. За тај посао дајем вам сада један врло добар савет: „Покајте се данас сви искрено! Покајте се за своје грехе из љубави према Исусу Христу и помолимо му се овако: о, драги Исусе, опрости ми моје грехе!

Ја вам данас нећу држати дугачку проповед, проповедаћу вам само о једном смртном греху, на име о з а в и с т и.

Завист је један веома гадан грех, а међутим има много деце која су завидљива.

Ви знате ону библијску причу о братоубици Каину.

Једанпута су Каин и његов брат Авељ принели Богу жртву.

Жртву Авељеву Господ Бог је примио, а жртву Каинову није, јер Каин беше неваљао.

Али Каин је сад постао завидљив, није могао више да трпи свога брата. Он није хтео с њим вите ни да говори. Од велике зависти није могао Каин више ни да једе, ништа му није пријало. Зато је врло ослабио и у лицу побледио. Шта више, ноћу није могао више да спава, непрестано је мислио на свога брата. Он би се врло радовао када би Авеља какво зло снашло. А најмилије би му било када би његов брат Авељ умро. Али Авељ је у сваком послу био срећан, и зато га је Каин још љуће омрзнуо. Ви знате како се прича та свршава. Каин је напослетку свога брата Авеља, кад једном беху у пољу, убио.

Драга децо! Сетите се Каина када вам се у срце почну увлачити завидљиве мисли!

Пазите! Довече ће многа деца код куће добити разне божићне дарове. По некима ће мали Исус донети веома лепих ствари. О, колико радости! Али ту се онда већ јавља гадна завист. Деца гледе најпре шта су она добила, па онда гледе шта су добила друга деца, и ако су браћа њихова или сестре добиле нешто лепше или нешто више, тада већ радост њихова није тако велика. Шта више, бива да је такво дете потајно тужно и жалосно, не може више јести и дуго не може да заспи. Такво дете је почело да завиди. И сада долази мали Исус и милошћу својом хоће да уђе у срце тога детета, али не може ући, јер се у срцу тога детета испречио један велики камен. Тај се камен зове завист.

Драга децо! Не будите данас завидљиви! Ја ћу вам рећи једно средство против зависти. То је средство хришћанска љубав.

Ако волите Господа Исуса, морате свима људима желети добро. Зато се дакле од свег срца радујте када браћа ваша и сестре или друга деца добију више дарова и лепших поклона за Божић него ви.

Помислите у себи овако: па добро, нека мој брат и сестра или које друго дете добије двапута више поклона него ја. Ништа зато! Шта више, ја желим, да другима буде боље него мени; ја ћу се молити Богу, да мали Исус ноћас и другима много милости донесе.

Ако тако будете мислили онда завист нећете осетити, него ћете осетити у срцу своме љубав. И онда ће мали Исус вас баш тим више благосиљати и на вас се смиловати.

На Бадњи-дан се пресветој Дјеви Марији и старом дрводељи Јосифу исто то догодило. Они су доцкан увече стигли у Витлејем и лупали су на свака врата не би ли их ко примио да преноће. Али их нико није могао примити. Нигде не беше места за преноћиште. Али Марија и Јосиф нису постали завидљиви. Они нису грдили друге људе, који су пре њих стигли и пограбили место за преноћиште. Они су у себи овако мислили: „Лепо је што сви ови људи имају места, јер би иначе морали сви лупати овако као ми. И они су уморни, па нека их нек се одморе!“

Марија и Јосиф су онда изишли из града и нашли једну пећину која беше врло мрачна и која је служила као склониште пољским пастирима и њихову стаду. Али у овој их је пећини Господ Бог најлепше обрадовао. Господ је те ноћи послао људима свога јединородног сина! Такву радост људи у граду нису доживели!

Зато, драга децо, ако другима добро мислите и ако никоме не завидите, Господ Бог ће вам многе и велике радости слати. Молите се стога данас Богу, да драго детенце Исус не дође само к вама, него и свима другим људима, особито вашим родитељима и учитељима.

А сада вам свима желим радостан Божић. Будите довече сви весели, али и добри, да би вас драги Исус Христос благосиљао и у срца се ваша уселио. Радујте се заједно са драгим родитељима својим, радујте се заједно са милом браћом и сестрама својим! Радујте се и пујте лепу анђеоску песму:

„Слава Богу на висини и на земљи мир, међу људима добра воља!“ Амин.

СТЕВАН АЛЕКСИЋ.

(Наставак.)

У темишварској саборној цркви израдио је Стеван Алексић на своду ванредно вешто Саваота и 4 Јеванђелисте. Посетиоци саборне цркве дивећи се иконостасу са сликама Данијела не напуштају храм ни без похвале Алексићевих производа. Наскоро затим предузео је у Вуковару израду иконостаса и сводова у Маузолеуму велепоседника Пауновића и извео их је савршено. У манастиру Бешенову сликао је иконе за иконостас и сводове. У Канаку радио је слике за иконостас а у Луговету опет и за иконостас и за сводове. Сви ти радови изазвали су код лајика највеће допадање а код стручњака најповољнију критику.

Године 1906. спремио је скике за иконостас срп. цркве у Модошу и моловао је и свод исте цркве. Све ово имао сам прилике и сам са дивљењем да посматрам. Те године пише у панчевачком листу „Грађанину“ (бр. 24.) Н. Н. у допису под насловом „Бечкерек—Меленце—Модош“ белешке са свога путовања по тим општинама па између осталог каже и ово: „. . . . упознао сам се са г. Стеваном Алексићем академским сликарем . . . . најпријатније ми је било, што сам овом приликом имао срећу бити у атељеу овог нашег младог али са својих радова сликарских на гласу вештака. У вашем цењеном листу било је већ ближег говора о младом вештаку, а ето и најновија оцена са његових радова, тврди и сведочи, да у њему лежи велики таленат, ванредна способност, а познавајући вољу и дар, скора ће будућност још већма потврдити о свему што рекох, и ако нисам стручњак. Овом приликом, добротом г. Алексића, који сад у

велико ради иконостас српске цркве у Модошу, загледао сам већ зготовљене радове, као и композиције на којима сад ради и изводи. Не знам чему пре да се дивим, или цртежу, или хармонији боја, или вештини композиције. Ту су већ довршене иконе Рождество, Ускрс, Св. Јован, Св. Никола, Богомајка, Св. Тројица, Св. Георгије, Аранђел Михаил, Распеће. Заиста модошка ће се црква имати чиме подичити, вештином ванредне кичице сликареве, големом љубављу свога сина, који улаже великог труда да и овом приликом оправда онај лепи глас који га после сваког рада прати. Поред овог посла, има г. Алексић и многих других наруџбина приватних људи, нарочито ради на икони Успенија Богородице, за једног новосадског грађанина (Л. К. М.) у великом формату 2 метера висине и 1·30 ширине; нешто ванредно по композицији, а док буде готово, заиста ремек дело. А има такође један рад и за неку католичку цркву, од којег има већ неколико слика готових. Радујем се као Србин, да имамо овако ваљаних вештака, који шире са своје вештине и науке и по културном свету српско име, и прибављају му угледа и поштовања. Тако треба, и надати се, да ће и наш српски свет, којем је год потреба, умети и знати прихватити своје вештаке и дати им прилике, да своју вештину усавршe и покажу. Нуз већ далеко позната имена наших вештака сликара, П. Јовановића, Уроша Предића, достојно пристаје и најмлађи им садруг Стеван Алексић, те ако буде и даље оран и вољан, а и средства му допусте, одскочиће врло далеко, што је само желити. Госп. Алексић је био тако љубазан те ми је много причао, казивао и тумачио".

(Наставиће се.)

Писма Српкињи Ј. П.

35.

9. заповест у првом реду забрањује нам, да пред судом дајемо лажне исказе, лажна сведочанства.

Судове, како грађанске тако и црквене одредио је Бог, да саслушају разне распре, размирице и зађевице и у њима пресуђују. Онај, који тужи, мора ствар пред судијом изложити онако, како се у истини догодила. Пред краља Соломона ступиле су две матере, које су се препирале око једног живог детета; и да Соломон није био тако мудар, тешко да би могао пресудити, која је била у праву. Јер је свака од њих тврдила: „твоје је дете умрло а моје живи". Још из Старог Завета нам је позната једна лажна тужитељка, жена Петефријева. Она је још и одело, које је Јосиф бежући код не оставио, показала мужу своме као тобоже доказ, да је Јосиф хтео да ју заведе. У Вавилону устадоше два старца и лажно оптужише Сузану пред народом. Ну зашто да се винемо у та прастара времена и да идемо чак у Египат и Вавилон и пред суд Соломонов, када на жалост и дан данашњи свуда слушамо и читамо, како се дижу лажне оптужбе против невиних људи. А заповест „Не сведочи лажно на ближњега свога" односи се и на тужитеље а не само на сведоке.

Сведоци морају такођер само истину говорити, посведочити оно, што су видели или чули. Често од исказа сведока зависи исход какве врло важне парнице. Судија редовно по ономе суди, што је од сведока чуо. Ако је сведок лажно сведочио, невини претрпе тешку неправду а кривац буде ослобођен. У Израиљу живео је неки човек, по имену Навот, који од свога оца није наследио ништа друго осим једног винограда. Краљ Ахав хтео је тај виноград за себе, јер се граничио са његовом баштом. Пошто му Навот не хтеде дати виноград, по савету краљичином нађоше лажне сведоке, који су тврдили, да је Навот хулио на Бога и врађао краља. На основу њихових исказа буде осуђен на смрт.

У овај грех врло често падају и деца, па ако се за времена не настоји да га се ослободе, укоренће се он у њима и биће узрочником великих зала. За то нека их родитељи згодним примерима још из малена уче, да само истину говоре, да догађаје приказају онако, како су их у ствари видели а оно што су слушали онако, како су чули.

Лажне сведоке Св. Писмо назива синовима сотониним. Да би се још за времена ослободили овог ружног назива, дужни су увидети свој грех, лажан исказ повући и штету, коју су ближњем свом својим лажним исказом нанели, надокнадити. Тако је радио један човек, који је са своја два друга лажно сведочио против епископа јерусалимског Н.; видевши како је Бог казнио другове његове, јавно је опозвао свој лажан исказ.

О самој л а ж и идући пут. Ти учи твоју младу браћу и сестре, да љубе само истину и да не наносе квара души својој а друговима и другарицама својим штете лажним сведочанством. Здраво!

Јеромонах Софронија.

Стогодишњица српске цркве у Малом Бечкереку.

— Прилог монографији парохије м. бечкеречке. —

У т в а р и с т а р е ц р к в е. Наведени инвентар сведочи нам да је стара црква имала све потребне утвари. Да ли је црква и колико је сама исте куповала, или пак у поклон добијала, не можемо одговорити, пошто података немамо. Знамо само да је 30. септ. 1812. издато за одјејанија церковнаја 42·27 форинти.

О оправкама у старој цркви не можемо много говорити пошто немамо података. Једино нам је познато на основу сачуваних рачуна да је 1819. године издато подузимачу Шулцу за оправку столова 125 форинти а 24. априла 1814. издата је мала свота за пруће да се порта огради.

Не зна се да ли је стара црква имала каквог непокретног иметка. По најстаријим сачуваним завршним рачунима (счетовима) и туторским дневни-

цима располагала је стара црква са доста великом готовином. Та готовина издавана је вернима ове парохије на обвезнице под интерес. До 1820. године када се почела градити нова црква, имала је благајна црквена 7738·53½ форинти.

Нова црква. Стару цркву смо донекле могли описати. Саграђена од дрвета и цигаља, малена по простору пуних 50 година послужила је за дом молитве. Али није могла да задовољи даљем времену. Нарочито мали простор је био незгодан за доста бројне малобечкеречане. Назадовољни са изгледом малога храма, подухватише се градње новог. Нису хтели да остану иза околних места српско-романских, која су у то време већ имала лепе храмове. Одлучише градњу нове цркве.

Повест нове цркве ћемо црпети нешто из предања, остало из веродостојних извора Епархијских и црквено-општинских. Нарочито ће нам много ствари расветлити и попунити дневници и рачуни туторски сачувани од времена пре градње нове цркве.

(Наставиће се.)

Правила темишварског српског добротворног друшвта „СЛОГА“ одобрена.

После великог светског рата, када се један знатан део нашег интелигентнијег света преселио у краљевину С. Х. С., остао је наш српски живаљ некако усамљен. — Није било удружења, које би под своја крила сакупило наш српски свет у румунском Банату, а нарочито у Темишвару се показала потреба такове јединице. — Упознајући ту хитну потребу, основало се 1922. год. Темишварско Српско Добротворно Друштво „СЛОГА“.

Под бројем 56051/1923 Министарства унутрашњих дела, одобрена су друштвена правила, тако да наше ново друштво, које је већ и за прву годину дана постојања свога леп успех показало, отпочиње свој велики систематски рад.

Циљ нашег младог друштва је између осталог, да развије друштвени живот, да чини доброчинства, да одева и помаже сиромашну школску децу, да помаже бедне удовице, и да негује нашу милу српску песму. Све красне и племените идеје.

Зар је игде потребније, него баш у Темишвару, да се развије друштвени живот? Зар је игде нужније да се сакупимо сви Срби у једно коло, да се слажемо међу собом, да будемо искрени, да будемо једни, да се не називамо више ми и ви, него да будемо једног мишљења и једног осећаја.

Једна од најплеменитијих врлина човечијих је доброчинство. При данашњој великој скупоћи има сиромашне деце, која нису у стању похађати школу, јер немају обуће и доброга одела. — Не могу одлазити у школу, да приме основне науке, читање и писање. А нарочито у Темишвару има српске деце, која ако не одлазе у српску школу, не чују и не науче ни једну реч српски. — Ма да има у Темишвару једна српска добротворна задруга, „СЛОГА“ жели и на том пољу радити, јер добрих дела нема никада довољно.

Осим ових пуно озбиљних послова има „СЛОГА“ времена и за неговање српске песме. То је већ почетком својег деловања показала, када је прошлог Божића свој величанствени концерат приредила, којем су се стручњаци увраво дивили. — Певачко оделење „СЛОГЕ“ ступило је прве године свог рада на подијум пред најотменију публику нашег града и пожњело је силан успех.

Све је то доказ, да се у „СЛОЗИ“ савесно и озбиљно ради. — А да ће се и у будуће у том правцу радити, за то пружа пуну гаранцију особа председника „СЛОГЕ“ опште поштованог Дра Миливоја Стефановића, сина старе српске породице, чији су отац, стричеви, па већ и дедови, као чланови овдашње Епархијске Конзисторије, као председници овдашњих Српских Црква. Општина и Певачких Друштава и т. д. за Српство велике заслуге стекли.

„СЛОГА“ пружа прилику свакоме Србину и Српкињи, који желе на социјалном и српском културном пољу у румунском Банату учествовати и искрено радити, да се прикључе без разлике занимања бар за потпомагајуће чланове, да би наше младо друштво што успешније и на што већој основи могло у српском интересу радити. Чланарина је 5 леја месечно.

Сва објашњења даје тајник друштва: Милутин Манојловић, Темишвар I, БАЛКАН-ИМПЕКС, или телефон бр. 200. и 636. **М. М.**

КРАЉЕВИЋ МАРКО.

(Наставак.)

Б.

8. Смрт Краљевића Андрије.

Андрија гине у крчми.
(Из Рисна — Бока Которска.)

Пију вино два Краљића брата
У Прилипу граду бијеломе,
Једно Марко, а друго Андрија;
Пију вино, разговарају се.
Ал' Андрија Марку бесједио:
„Краљић Марко, мој рођени брате!
„Вино писмо и братски живјесмо,
„Још не знамо ко је јунак бољи:
„Ходи, Марко, да се обидемо!“
Али мудро Марко одговара:
„Драги брате, Краљевић' Андрија!
„Нејма мајка до мене и тебе,
„Од Бога је велика грехота,
„А од људи зазор и срамота,
„Да се кољу два брата рођена;
„Нег' пођимо зеленој планини,
„Којом нејма ниђе воде хладне,
„Да идемо од јутра до подне:
„Ко би више жеђу претрпио,
„Одиста би бољи јунак био“.
Андрија је Марка послушао,
Добријех се коња приватише,
Отидоше зеленом планином.
Кад је мало подне превратило,
Андрија је Марку говорио:
„Краљић' Марко, мој по Богу брате!
„Помози ми вранца освојити,
„Да му точим испод грла крвце,
„Јер ме тешка жеђа пристигнула“.
Ал говори Сабља-Краљић Марко:
„Не, Андрија, Бог те не убио!
„Досле смо се звали Краљевићи,
„Послен ћемо Кољикоњевићи;
„Него пођи мало понапријед
„Наћи хоћеш од вина механу,
„У механи Мару крчмарицу,
„То је брате, мене посестрима;
„Пићеш вина, колико ти драго,
„Нећеш дати паре ни динара“.
Андрија је Марка послушао,

Пак се свога вранца приватио,
А отиде мало наприједа;
Кад наблизу од механе дође,
Угледа га Мара крчмарица;
У ње беше тридесет хајдуках,
А хајдуках бијесних Тураках,
Па Турцима млада говораше:
„Чујете ли тридесет Тураках!
„Ев' одовуд' једно момче младо,
„На глави му перје позлаћено;
„Дајте мене перје старјешинство,
„Чинићу ви да га изгубите".
Пак Марица на ноге скочила,
Своје русе косе расплијеће,
Завија се у марами црној,
Пред Андрију надво излазила,
Пак му љуби коња у копито,
Сузе рони, овако говори:
„Благо мене, незнана делијо,
„Кад сам данас виђела јунака!
„Ево има девет годин' данах,
„Не знам јадна што је мушка глава.
„Ајде са мном у механу винску,
„Даћу тебе од јабане вино,
„И сувише да ми љубиш лице".
Младо момче, пак се слакомило,
Те с Марицом у механу пође.
Дочека га тридесет Тураках,
Па му дали тридес't хошђелдијах,
Све тридесет Андрија попио,
Харамбаши сједе уз кољено;
Још му даје харамбаша вина.
Кад Андрију вино пристигнуло,
Харамбаши паде на кољена;
Харамбаша оком намигнуо,
Те му Турци главу посјекоше.

Чека Марко три бијела дана,
Ни Андрије, ни Андријна гласа;
Пак се Марко тешко ражљутио,
А од земље на ноге скочио
И свога се Шарца прифатио,
Иде Марко право пут механе.
Виђела га млада крчмарица,
Па Турцима млада говораше:
„Ево, Турци, друго момче младо,
„И он има перје позлаћено:
„Дајте мене перје старјешинство,
„Чинићу ви да га изгубите".
Пак је млада на ноге скочила,
Те пред Марка на друм исходила,
Да му љуби Шарца у копита.
Ево муке и тешке невоље,
Мрке воље Шарац ко и Марко,
Тере јој се ни гледат' не дава,
Ногам' бије, а зубима коље.
То кад виђе Краљевићу Марко,
Још се Марку јаду домислио,
Да ј' Андрија њему погинуо;
Па кад Марко пред механу дође,
Веже Шарца на врата механска,
У механу Марко ускочио,
А за собом врата притворио.
Дочека га тридесет Тураках,
Да му даду тридест чаша вина;
Марко вино ни гледати неће,
Него своју сабљу извадио,
Пуну софру меса напунио.
Кад исјече тридесет хајдуках,
Он уфати своју посестриму,
На ханџар јој очи извадио,
Бијеле јој руке посјекао,
А на прси дојке прорезао,
Кроз дојке јој руке промакао;
У муке је душу испустила.
Тадар Марко кроз механу прође,
Те Андријну главу дофатио,
Метнуо је у бисаге Шарцу,
Опходио зеленом планином.
Од невоље попијева Марко:
„А да ти се, брате, подигнути,
„Како сам те дивно осветио:
„За једнога тридест и једнога!"
Здраво Марко у Прилипа дође,
А нека га, весела му мајка!

(Наставиће се.)

О нашем листу.

У данашњем броју бележимо неколико нових прилагача „Гласнику", којима је стало до тога, да се лист одржи те га материјално и потпомажу.

Од последњег исказа приложили су „Гласнику":

Милан Табаковић Арад леја 45·—,
Обрад Лаушев Комориште леја 50·—,
Милан Текијашки из Срп. Св. Мартона, платио је претплату за Гласник од почетка излажења и још приложио леја 200·—.

Евала! Живели!

Из науке о здрављу.

(Наставак.)

Запаљење сисе долази код жена кад доје децу, нарочито код првороткиња. То је последица разранавњења брадавице, где доспу гнојне клице и проузрокују запаљење: Та сиса отекне, постане тврда, поцрвени, болесница осећа јак бол и добије повећану топлоту са грозницом. Оток бива све већи, на једном или више места „кључа", изводи врх и провали, одакле излази густ, смрадан гној.

Чим се примете први знаци оболења, подигни сису и привежи је око врата троугаоном марамом, да не би висила, стави хладне облоге и лагано измузај а не дај детету да доји. Ако то не помогне за дан два, онда значи, да се гнојење не може спречити, да је потребно да лекар што пре то место расече и гној испусти.

Не чекај, да се та места сама провале, јер се тешко залечују поред огромних болова који се трпе.

Последица запаљења сисе је да у тој сиси нема млека, што зависи од јачине запаљења.

Да сиса не оболи и не гнoји треба пазити да се брадавица не разрањава, а чим се примети, да је ма и најмање прсла, треба да се одмах лечи.

Брадавице пред порођај треба прати хладном водом, мазати разблаженим шпиритусом, љутом ракијом или што лекар препоручи. За време дојења прати прокуваном водом после дојења.

(Наставиће се.)

Белешке.

СРПСКА КРАЉИЦА И СРПСКИ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК У БУКУРЕШТУ. Румунска краљица Марија допутовала је после крштења наследника српског престола са својом кћерком краљицом српском Маријом и са престолонаследником Петром у Букурешт.

КНЕЗ ПАВЛЕ КАРАЂОРЂЕВИЋ венчао се у Београду са књегињом Олгом кћерком грчкога краља. Венчање је обавио српски патријарх Димитрије а после венчања отишао је млади пар на Блед, где ће медене недеље провести.

ОДЛИКОВАЊА. Његово Величанство краљ Фердинанд I. одликовао је каваљерским крстом ордена Круне Румуније јереје: Александра Атанацковића а. п. у Радимни, адм. протопреввитерата соколовачког и Косту Лавића а. п. у Златици. Честитамо!

УЧИТЕЉИ-СВЕШТЕНИЦИ. Од учитеља у румунском делу епархије темишварске молили су и получили су дозволу за ступање у свештенички чин након положеног прописаног испита: Васа Вртипрашки епарх. школ. реф., учитељ модошки, Манојло Попов учитељ мехалски, Ђура Тервић учитељ велсвмиклушки и Христифор Којић учитељ арадгајски. Испити ће се одржати по свој прилици концем новембра или почетком децембра.

ВЕРЕЊЕ. Млади учитељ варјашки Ђура Керпенишан верио се са Лином Жупунски из Варјаша. Наше искрено честитање.

СТОЈАН ПРОТИЋ знаменити српски политичар преминуо је у Београду. Бог да му душу опрости!

ЧИТУЉА.

СТЕВАН АЛЕКСИЋ †.

Са неизмерним болом у души јављамо нашем српском народу големи губитак, који га је постигао 2. нов. т. г. У вече тога дана испустио је у Модошу своју племениту душу велики српски уметник, академски сликар Стеван Алексић.

О животу и раду овог знаменитог српског сина овде нећемо писати, јер то већ чинимо на другом месту нашег листа почев од 30. броја о. г. Поносимо се, што ће баш наш лист бити онај, који ће пружити у овом предмету приличне грађе историји, која ће тек умети да оцени велике заслуге покојникове као сликара-вештака у опште а на пољу црквеног сликарства на по се.

Када приносимо престолу Свевишњега топлу молитву за покој душе нашег врлог и милог пријатеља пок. Стевана, позивамо и цео наш српски народ, да га се сети у молитвама својим. Трошно тело његово, које је већ од дужег времена амо тешко боловало, предато је матери земљи и претвориће се у прах, али оно, што је за живота свога стварао, производи ума и духа његовог, живеће до века. А „благо оном ко до века живи, имао се рашта и родити".

Смрт покојникову оплакује поред целог српског народа нарочито супруга му Стефанија, срп. нар. учитељица у Модошу, браћа му и родбина.

Покојника је везивало за власника нашег листа тесно пријатељство а и писање Гласника је он свагда са највећом љубављу и интересом пратио, па нам је врло жао, што смо о смрти и времену погреба његовог само из једног темишварског листа дознали онда, када је већ физички немогуће било, да му похитамо до мртвачког одра, да се опростимо с њиме и да га испратимо до вечне му куће. Брзојав удовичин о смрти Стевановој примио је еписк. викар у време, када је погреб по споменутом листу морао већ обављен бити. Зато му овим путем кличемо: Збогом брате Стеване и до виђења на ономе свету! Лака ти црна земља и вечна ти успомена!

Еписк. викар је у Недељу 4. нов. наредио, да се Стевану одржи у саборној цркви помен а после причасне песме саопштио је присутним вернима у храму тужну вест о смрти покојниковој и оцртавши укратко живот му и рад позвао их је, да се помоле за покој душе његове. Верни се одазваше овом позиву усклицима: Слава му! Бог да му душу прости!

Јавна захвалност!

Поводом смрти миле и никад непрежаљене супруге ми Милице, која се после кратког боловања дана 15/28. окт. о. г. у вечност преселила, сматрам за своју дужност да како у име своје, тако исто и у име своје деце одавајући јој и на овај видан начин последњу почаст и хвалу као доброј супруви и њежној мајци која многих заслуга има, овим путем изразимо свима, који нам милу супругу и матер до гроба испратише и тиме бар донекле боле ублажише, своју захвалност.

Наособ нека је хвала у првом реду месноме адм. пар. г. Душану Предићу, који се са милом нам покојницом у св. храму са лепим говором опростио. Даље хвала г. Михајлу Стојановићу богослову, као хоровођи и целом певачку друштву, који су при спроводу и опелу у св. храму својим лепим појањем учествовали и тиме погреб увеличали. Нека је искрена хвала месним појцима и свима који су нам при руци били и милу покојницу до гроба испратили.

У Срп. Св. Петру, дана 16/29. окт. 1923. г.

Ожалошћени

Јова Тошић и породица.

„Бјел' Вилиндар на сред Горе Свете"
или
Од задужбине Јакшића до задужбине Неманића.

9. У Срем. Карловцима.

Још се ни сталожили нисмо од слатких и болних, светлих и страшних утисака из Новога Сада и Петроварадина града — а жељезница свирну и стаде, врева и гласови се зачуше: Карловци! Сремски Карловци! — На тај нам глас, неки поносни и свечани осећаји, душу обузеше. Карловци! — име је то за нас, важно и свето! Оно јесте и значи: Историју и судбу Срба — пречанских, бивших Аустро-угарских! Оно је духовно светилиште и драгоцено сокровиште вере наше — у земљи чуждеј. Оно је митропола и седиште власти духовне и престолница цркве наше — бивших, славних Чарнојевића и Рајачића! Оно је духовни расадник и кошница, из које излећу ученици богословља, као пастири и учитељи народни — широм Српства целога! Оно је миљеник песника, вила и гуслара! Оно је ђачка љубав, радост и најслађе сећање минулих дана! Оно је друга Мајка хранитељка ђака сиротана! Оно је парче Арарата, земље Ноја праоца, у коме сушак грожђе мирише и извире вино! Оно је парче раја — са пуно висова сунчаних и изгледа дивних; са пуно дубрава густохладовитих и ливада цветних; са пуно извора и потока бистрих, лековитих; са пуно даха и опоја липе, јоргована, ђурђица, љубичице и душице мајчине; са пуно милопоја дрозда, коса и славуја и са пуно уздаха, шапата и цика драгана заклетих, вољених! Оно је дика и понос Сремаца и Алем фрушкогорски — а за нас калуђере: Фанар, Цариград мали! . . . . У тима Карловцима, са пуно страхопоштовања ступамо у велељепне дворе патријаршије горде — ми, они, што вековима само стрепе и дрхћу од ње. Ступамо, с пуно патриотске чежње, да угледамо

знаке радости, усхићења, велељепија и сјаја сада у слободи робињице старе — да се и ми клонули огрејемо на сунцу среће и радости њене! Благодарећи очинском заузимању Високопреосвећеног госп. Максимилијана патријарш. Викара — бисмо, за време тродневног бављења у Карловцима, у двору примљени и патријарш. трапезом удостојени. За то су време, два наша монаха на архијерејским св. службама, у чин ђаконски и презвитерски Антонијем митропол. Кијевским и Епископом Максимилијаном, рукоположени — при чем је духовни Отац и вођ наш, Виспреч. г. Архим. Стефан Николић еписк. викар изговорио реч, пуну духа, топлине, поуке и лепоте.

Но, осим рукоположења неколицине од наших монаха, главна је циљ нашега путовања: „поука и јачање свести младих калуђера — као будућих пастира и учитеља народних". Па за то, колико ли радости и уживања код омладине наше, кад им се отворише ризнице и галерија старина, знаменитости и уметности патријаршије наше! Очима су сваку стварку гутали и сав ум напели да што више схвате, запамте и знање своје обогате! — јер зна се и каже се: „да су нам само они утисци, слике, догађаји и уопће знање, у памети нашој до гроба стални и трајни, који нам на точир очију наших до мозга долазе". То су и о томе су још боље знали, стари барди и бојовници знаменити, на пољу књижевности и просвете наше — као психолози, педагози и васпитачи: Преч. г. Димитрије Руварац — патријарш. архивар; Виспреч. г. архим. Вујић — ректор богословије и учени г. проф. Радивој Врховац — директор гимназије и председник Матице Српске те су нам, не жалећи труда омогућили прегледати унутрашњост и уређење грандиозних и велељепних палата-установа у Карловцима.

Прво — Српска црква, патријарш. Катедрала. Ову је сазидао Митрополит Павле Ненадовић у другој половици XII. в. а за коју се због њеног велељепија по оној народној — може казати: „Каква ли је и колика ли је".

Друго — Српска гимназија — задужбина патријарха Анђелића и Семинар богословија — патр. Бранковића, где смо се разним школским училима, хигијенском распореду и опћој чистоти и реду задивили и патриотског поноса осетили: „да се и Срп. Установе до тог степена развиле, узвисиле".

Треће — Патријаршески двор. Силна зграда, права палата царска — за Бранковића саздан. У њему се налази укусна црквица — капела дворска са дивним иконама Уроша Предића уметника српског. У њој се понајвише архијерејске службе служе, у случајевима потребе рукоположења. У двору је знаменита свечана синодална дворница, богато и раскошно украшена, са троном патријаршеским и сликама велике историјске вредности. Но, од највеће важности јесте: оригинална слика „Себе Срба" — ремек дело Паје Јовановића, уметника сликара српског.

Гледајући ову слику, гледамо уједно и страшну покосовску историју и трагедију народа нашег. На њој је највећа светиња и благо; на њој су први и најзнаменитији синови цркве и народа; на њој је мач и крст; хајдук у крви и калуђер, на њој је патријарх, ратник и српске мајке са чедом на руци, род паражени, напаћени, у бегству за спасом! И видимо скрхану силу и славу Душанову и пусту домовину Неманића, како по њој Алахкају Турци: како руше и пале домове и задужбине преостале; на колац натичу, вешају и кољу децу и нејач незаштићену да у крви, ватри и мукама угуше и последњи дах и траг племена српскога!...

Хај, Србине, несрећни роде! — ко да неуздрхће и незајеца овде?.....

И видисмо, деца бегства крвавога, нову домовину твоју — промашени над, без пристаништа — непостигнути спас! И видесмо нове твоје султане, паше, јањичаре и турке и нове твоје невоље, страдања и муке — у новој домовини, хришћанских турака, европских Азијата! И видесмо ти мутне очи голготске, са крвавим сузама, к небесима упрте!

Хај, Србине, несрећни роде! — ко да незајеца и незаплаче овде?.....

Ах, Боже! — па то је само прошлост! — Хвала ти! Страшна прошлост и сан, које само слика причињава! — Било, неповратило се!

И осмех нам се оте, осмех задовољства, поноса и среће, што су народ наш минуле страхоте ове и што овде, око ковчега Цара Лазара, видимо калуђера као и свуда — јунака на муци и на мегдану.....

Четврто — дворска Архива. Ова је дупком пуна неоцењивих и сваковрсних историјских драгоцености и старина, али од којих, због краткоће времена у брзини, тек само следеће прегледасмо: Привилегије — дате Арсенију Чарнојевићу приликом прелаза у XVII. в. од Леополда Цезара; Ферман — издат Арсенију Јовановићу IV. Шакабенди, од Султана турског, као патријарху Пећском; кронику рукописну Ђурђа Смедеревца из XV. в. Оригинал слику Ђурђа Бранковића названог деспота интерниранога у Хебу у Чешкој: Историју Јована Рајића, оригинал у рукопису; библиотеку и канцеларијски намештај знаменитога историчара Илариона Руварца Архимандрита Грегетешког — и др. знаменитости....

Наравно, да многи, који се поуздаше „у се" посетише и оно дивно Стражилово, кога Бранко у звездице ково — да пољубе могилу и поклоне се сени песника великога.....

Трећега дана поподне, када је звезда понајаче пржила, кренусмо се даље на пут, испраћени благословом архијерејским Еписк. Максимилијана.

Но већ у првој улици од двора, отпоче вожња тако угодна и фина, да се као на неку команду почесмо онако после ручка, превртати, туцати, стрмоглавце једно другом клањати, за лотре и левче ватати и ногама одупирати. Е, ту се је онда и луд морао присетити оне сремске: „да те Бог сачува иришког суда, румског блата и карловачке калдрме". Но хвала Богу да тај колотрес није подуже трајао, јер би не само Карловачко у Карловцима оставили, него би и нашу од куће понету резерву даба однео. Овако је само једна салама кроз шарагље пропала и главом платила; коју смо тек касније оплакивали и за њом уздисали.

Убрзо смо се дочепали и успињати почели знаменитим „Банстолом" — путем старим римским и друмом тврдим, да га ни Марко орати не би могао. Он је довршио, што је од калдрме преостало — и последњу нам капљицу зноја исцедио.

Али на висинама Фрушке, наградио нас је Господ рајском сликом и видиком: Бранковог гроба, венца планинског, Срема китњастог, Бачке равне и неба плавога, чистога, мириснога, српскога! И усхитио душу и срца наша да побожно запојимо: „Аој свете мио и премио, лепол' те је Вишњи удесио".

У Нађфали, 5. нов. 1923.

Јером. Виктор Љубичић,
адм. парохије.

Браћа Чендеш, Тимишоара. 5989а